
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНИХ ПРОБЛЕМ МЕХАНІКИ І МАТЕМАТИКИ
ІМ. Я. С. ПІДСТРИГАЧА

LEOPOLIS SCIENTIFICA

НАУКА У ЛЬВОВІ
ДО СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

ЧАСТИНА І.
НАУКОВІ ОСЕРЕДКИ

Львів 2020

Leopolis Scientifica. Наука у Львові до середини XX століття. Частина I. Наукові осередки : збірник наукових праць / за заг. ред. О.Петрука. – Львів : Артос, 2020. – 336 с.

Львів має давні наукові традиції. Видання вперше показує панораму розвитку науки в місті – від початку «наукових студій» (умовно – середина XVII століття, коли було засновано Львівський університет) до Другої світової війни. Перша частина проєкту присвячена історії наукових осередків Львова: університету, Політехніки, Наукового товариства ім. Шевченка. Книга містить багатий ілюстративний матеріал. Для всіх, кого цікавить розвиток наукового пізнання та вищої освіти у Львові.

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С.Підстригача НАН України, протокол № 7 від 4 липня 2019 р.

Ідея проєкту: Олег ПЕТРУК, Андрій ТРОХИМЧУК
Упорядкування, загальна редакція: Олег ПЕТРУК
Літературна редакція: Оксана КОРНІЄНКО
Коректура: Наталія ФЕДОРАК
Дизайн і макетування: Михайло МАРКО
Обкладинка: Михайло МАРКО
Відповідальний за випуск: Михайло ПЕРУН

**Підготовку збірника до друку та його публікацію
уможливила фінансова допомога співзасновників компанії
SOFTSERVE**

ЧАСТИНА I. НАУКОВІ ОСЕРЕДКИ

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Юрій ГОЛОВАЧ

– фізик, доктор фізико-математичних наук (1998), професор, завідувач відділу Інституту фізики конденсованих систем НАН України (м. Львів). Запрошений професор таких університетів: Львівського національного, Йоганна Кеплера (Лінц, Австрія), Анрі Пуанкаре (Нансі, Франція), Українського католицького (Львів), Ковентрі (Велика Британія). Наукові зацікавлення: складні системи, фізика макромолекул, фазові переходи і критичні явища, соціофізика, історія науки. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, член-кореспондент НАН України.

Максим ДУДКА

– фізик, кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії Інституту фізики конденсованих систем НАН України (м. Львів). Тема кандидатської дисертації – «Критична поведінка магнетиків з випадковою анізотропією» (2003 р., спеціальність – теоретична фізика). Стипендіат гранту Ернста Маха на дослідження в Австрії (2000). Премія Президента України для молодих учених (2009). Наукові зацікавлення: складні системи, критична поведінка неупорядкованих систем, фізика реакцій, історія науки.

Володимир КАЧМАР

– історик, кандидат історичних наук (1999), доцент кафедри новітньої історії України імені Михайла Грушевського Львівського національного університету імені Івана Франка. У 1991–1999 рр. – директор Музею історії Львівського університету; 2005–2014 рр. – відповідальний секретар робочої групи з написання «Енциклопедії Львівського університету»; з 2013 р. – голова Первинної профспілкової організації працівників, а з 2019 – проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку Львівського національного університету імені Івана Франка. Сфера наукових зацікавлень: історія Львівського університету. Автор багатьох статей, монографії «За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX – початок XX ст.)» (Львів, 1999), співавтор колективної монографії «Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність» (Львів, 2015), двотомника «Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка» (Львів, 2011, т. I; 2014, т. II), навчального посібника «Сторінки історії Львівського університету за матеріалами німецькомовних документів» (Львів, 2014, 2016).

Михайло КРІЛЬ

– історик, доктор історичних наук, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи Львівського національного університету імені Івана Франка. Фахівець із всесвітньої історії, історії Галичини та історичного краєзнавства. Тема докторської дисертації – «Слов'янські народи Австрійської монархії: культурно-освітні та наукові зв'язки з українцями. 1772–1867 рр.» (2000 р.). Наукові зацікавлення: слов'янознавство, монархія Габсбургів у XVIII–XIX ст., Самбірське Підгір'я та бойківсько-лемківське пограниччя. Автор понад 600 досліджень, 10 монографій, навчальних видань.

Ярослав ПРИТУЛА

– математик, кандидат фізико-математичних наук (1971), доцент кафедри математичного та функціонального аналізу Львівського національного університету імені Івана Франка. У 1973–1995 рр. – заступник декана, 1995–2004 рр. – декан механіко-математичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Наукові зацікавлення: теорія функцій дійсної змінної, ряди Фур'є, теорія майже періодичних функцій, історія математики. Дійсний член Наукового товариства імені Т. Шевченка. Голова Математичної комісії НТШ.

Рената САМОТИЙ

– редактор, кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач науково-методичного відділу Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». Тема кандидатської дисертації – «Видавнича діяльність Львівської політехніки: структура, постаті, репертуарна політика (1844–1944)» (2008 р., спеціальність – теорія та історія видавничої справи і редагування). Автор понад 50 книго- та пресознавчих публікацій у науковій і науково-популярній періодиці. Коло наукових зацікавлень: видавнича діяльність Львівської політехніки: історія та сучасність; розвиток української інженерної науки і преси, персоналії українських інженерів; різні аспекти сучасної бібліотечної справи.

Галина СВАРНИК

– архівіст, науковий співробітник відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника (з 2016). Дослідниця документальної спадщини НТШ в Україні та Польщі, авторка понад 200 публікацій (зокрема й монографічних) про українську за кордоном, про долю архівів НТШ, Івана Франка, Дмитра Донцова, Ярослава Дашкевича, родини Скоропадських та ін. Упорядник і редактор путівників, довідників, збірників документів і матеріалів про втрати культурних цінностей, зокрема «Переміщення і втрати фондів Львівської бібліотеки імені Стефаника» (т. I, 2010; т. II, 2018). Публікатор епістолярію та джерел до історії української літератури і культури, перекладач із німецької та польської мов. Дійсний член Наукового товариства імені Т. Шевченка.

Роман ТАРНАВСЬКИЙ

– етнолог, історик, кандидат історичних наук (2012), доцент кафедри етнології Львівського національного університету імені Івана Франка. Упродовж 2008–2014 рр. – член редколегії «Енциклопедії Львівського університету». Сфера наукових зацікавлень: історія Львівського університету першої половини ХХ ст., зокрема розвиток етнології як частина університетських студій, львівські етнологічна й антропологічна наукові школи; традиційно-побутова культура українців; візуальні образи історії. Автор багатьох статей, монографії «Кафедра етнології Львівського університету. Класичний період (1910–1947)» (Львів, 2016), співавтор колективних монографій «Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність (до 75-ліття створення історичного факультету)» (Львів, 2015) та «Adam Fischer» (Toruń; Wrocław, 2015), двотомника «Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка» (Львів, 2011, т. I; 2014, т. II).

Олександр ШИШКА (1943–2020)

– радіотехнік, історик, вчений секретар Науково-технічної бібліотеки Львівської політехніки. Закінчив радіотехнічний факультет Львівського політехнічного інституту (1967). З 1967 по 2003 р. – старший викладач кафедри конструювання радіоапаратури, заступник завідувача кафедри (1974–1988). У 1993–2015 рр. – директор Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». Краєзнавець, дослідник історії Львова. У цій ділянці – автор численних науково-популярних статей, трьох книг, підручника із львовознавства для учнів середніх шкіл. Довголітній головний редактор часопису «Галицька брама». Керівник групи з підготовки Енциклопедії Львівської політехніки. Нагороджений знаком «Відмінник освіти України». Член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

ЗМІСТ

Ярослав ПРИТУЛА, Роман ТАРНАВСЬКИЙ Львівський університет до середини XX століття	3
Олександр ШИШКА Львівська політехніка – осередок технічної науки Галичини	79
Володимир КАЧМАР Змагання за український університет у Львові	109
Максим ДУДКА, Юрій ГОЛОВАЧ Таємний Український університет у Львові	163
Рената САМОТИЙ Освітній феномен таємної Української політехніки	197
Галина СВАРНИК Наукове товариство імені Шевченка у Львові	235
Михайло КРІЛЬ Товариство українських наукових викладів імені Петра Могили	313
Інформація про авторів	331
Перелік скорочень	334

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНИХ ПРОБЛЕМ МЕХАНІКИ І МАТЕМАТИКИ
ІМ. Я. С. ПІДСТРИГАЧА**

LEOPOLIS SCIENTIFICA

НАУКА У ЛЬВОВІ ДО СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

ЧАСТИНА І. НАУКОВІ ОСЕРЕДКИ

Ідея проекту: Олег ПЕТРУК, Андрій ТРОХИМЧУК
Упорядкування, загальна редакція: Олег ПЕТРУК
Літературна редакція: Оксана КОРНІЄНКО
Коректура: Наталія ФЕДОРАК
Дизайн та макетування: Михайло МАРКО
Обкладинка: Михайло МАРКО
Відповідальний за випуск: Михайло ПЕРУН

Здано до набору 07.06.2019. Підписано до друку 30.05.2020.
Формат 70х100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Helvetica Neue, Minion Pro. Офсетний друк.

Фундація «Андрей». Видавничий відділ «АРТОС»
79007, Львів, вул. І. Огієнка, 6/4
тел./факс: (032) 298 66 77
ел. пошта: mykhaylo.perun@gmail.com
